

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3118/2020. (V. 8.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 143. § (2) bekezdés második mondata „kár” szövegrésze és 143. § (5) bekezdés második mondata „kár” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Szegedi Járásbíróság (a továbbiakban: indítványozó) 24.P.21.878/2019/3. számú végzésével az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. §-a alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 143. § (2) bekezdés második mondata „kár” szövegrésze és 143. § (5) bekezdés második mondata „kár” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól.
- [2] Az indítvány benyújtására okot adó ügyben a fogvatartott felperes munkadíj megfizetése iránt indított pert az alperes büntetés-végrehajtási intézet ellen. Keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest 97 000 Ft munkadíj és annak kamata megfizetésére, valamint kérte perköltsége megállapítását. Hivatkozott arra, hogy az alperes 2018. augusztus 15. napjától 2019. március 14. napjáig munkáltatási jogviszony keretében foglalkoztatta, amely időszakban munkadíjra volt jogosult. Előadta, hogy az alperes a neki járó munkadíjból jogtalanul vont le 97 000 forintot annak ellenére, hogy a havi munkadíja a mindenkori minimálbér 33%-át nem érte el.
- [3] A felperes a keresetét a Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz nyújtotta be. A Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2019. augusztus 12. napján kelt és 2019. szeptember 6. napján jogerőre emelkedett 5. M. 102/2019/8. számú végzésével megállapította hatáskörének hiányát és elrendelte a keresetlevél áttételét a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező Szegedi Járásbírósághoz. A Szegedi Járásbíróság bírója pedig az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján az eljárást felfüggesztette és egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Alkotmánybíróságnál, kifogásolva a Bv. tv. hivatkozott rendelkezéseit.
- [4] A Bv. tv. indítvánnyal érintett 143. §-a jogosítja fel az elítéltet arra, hogy a büntetés-végrehajtás során keletkezett kárának megtérítésére kárigényt terjesszen elő, és ennek kapcsán a Bv. tv. 143. § (2) bekezdés második mondata és 143. § (5) bekezdés második mondata rögzíti, hogy a munkáltatással összefüggő kárigény miatt indított bírósági eljárásban a polgári perrendtartásról szóló törvény munkaügyi perekre vonatkozó szabályait kell alkalmazni. Az indítványozó ez utóbbi törvényhelyek második mondatában a „kár” szót véli alaptörvény-ellenesnek, és a „kár” szó megsemmisítése révén tartaná kiküszöbölhetőnek az Alaptörvény általa felhívott rendelkezései állítólagos sérelmét.
- [5] Az indítványozó bíró szerint a Bv. tv. 143. § (2) bekezdés második mondat „kár” szövegrésze és a 143. § (5) bekezdés második mondat „kár” szövegrésze az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) és (2) bekezdését, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti. Az indítvány érdemét tekintve mindenekelőtt arra vonatkozó érvelést tartalmaz, hogy a támadott szabályozás az elítélt „hatékony jogorvoslathoz való jogának sérelmét” idézi elő, „ha a munkáltatási jogviszonyból eredő, alapvetően munkajogi jellegű követelését kizárólag polgári bíróság előtt érvényesítheti”. Az indítványozó továbbá amellel érvel, hogy a támadott szabályozás az elítélteket más munkavállalókhöz képest az igényérvényesítésben hátrányosan megkülönbözteti.

- [6] 2. Az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényi feltételeknek.
- [7] Az Abtv. 25. §-ának (1) bekezdése szerint, ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását. Az Abtv. felhívott rendelkezése alapján az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, hogy bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll eljárásban csak az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kerülhet sor {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [8] Jelen esetben az indítványozó bíró a Bv. tv. 143. § (2) bekezdés második mondata és a 143. § (5) bekezdés második mondata kapcsán azt állítja ugyan, hogy e rendelkezések az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó szabályok, indítványában mindazonáltal egyáltalán nem támasztja alá, hogy a Bv. tv. 143. § (2) és (5) bekezdését az előtte folyamatban lévő, az elítélt munkadíjának megfizetése iránt indított perben ténylegesen alkalmaznia kell. A kezdeményező bíró indítványában, épp ellenkezőleg, több helyen kifejezetten arra utal, hogy a támadott rendelkezések kizárólag az elítéltek munkáltatással összefüggésben keletkezett kártérítési igényeinek érvényesítésére vonatkozó szabályozást tartalmaznak, és kizárólag erre vonatkozóan rendelkeznek arról, hogy az elítélt a munkaügyi perben eljáró bíróság előtt keresetet indíthat. Maga az indítványozó fejt ki azt, hogy a fogvatartott a munkáltatási jogviszonyból eredő, alapvetően munkajogi jellegű követelését kizárólag polgári bíróság előtt érvényesítheti [vagyis a fogvatartottak olyan munkajogi jellegű követelése, amikor munkadíjkkal összefüggő számítás helyességét, illetve a munkadíj megfizetését vitatják (mint ami a konkrét per tárgyát is képezi), nem a Bv. tv. 143. § (2) és (5) bekezdése alapján érvényesíthető]. Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint ezért jelen ügyben az indítványozó bírónak a Bv. tv. 143. § (2) és (5) bekezdését nem kell alkalmaznia.
- [9] Rámutat egyebekben az Alkotmánybíróság arra, hogy a konkrét normakontrollra vonatkozó kérelem formálisan egy törvényi rendelkezés, pontosabban annak egyik eleme megsemmisítésére irányult, de valójában arra vonatkozott, hogy a részleges megsemmisítéssel egy új, a bíróság által felfüggesztett eljárásban alkalmazható törvényi rendelkezés jöjjön létre. Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs hatásköre arra, hogy törvényt alkosson. Ez az Alaptörvény 1. cikk (2) bekezdése alapján az Országgyűlés hatásköre.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés, mivel az adott eljárásban a támadott rendelkezést az indítványozó bírónak nem kell alkalmaznia, nem felel meg az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti törvényi feltételeknek, ezért azt az Abtv. 64. § *d)* pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. április 21.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: III/57/2020.

